

Стаття надійшла до редакції 19.02.2019

Перевірено на plagiat 28.02.2019 р.

унікальність – 99.41 %

<https://doi.org/10.17721/StudLing2019.14.118-132>

УДК 811.161.2'243:378.147

STUDIUL LIMBII UCRAINENE LA UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI: ISTORIC ȘI PERSPECTIVE

Nedelcu Octavia (București, România)

octavia.nedelcu@lils.unibuc.ro

profesor dr. universitar

Universitatea din București, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine

Articolul de față realizează o radiografie pertinentă a situației studiului limbii ucrainene la Universitatea din București din perspectivă diacronică și sincronică. Relațiile româno-ucrainene, în ansamblul lor, fie că e vorba de cele la nivel politic, administrativ sau chiar economic, au fost fondate și dezvoltate, fără contestare, pe baza și în contextul cu totul special al relațiilor culturale. Mai bine de trei decenii în România se organizează manifestări științifice internaționale de către instituțiile academice în parteneriat cu cele guvernamentale și locale care vizează relațiile româno-ucrainene, în trecut și prezent. Având în vedere relațiile româno-ucrainene străvechi, manifestate în plan lingvistic și cultural, nu numai la nivelul vecinătății, ci și prin numărul mare de localități cu populație mixtă (româno-ucraineană sau ucraineană), o dezvoltare a acestora a reprezentat nu doar o necesitate ci o armonizare a relațiilor dintre cele două țări. Învățământul a constituit dintotdeauna o componentă de bază a culturii unui popor, indiferent de orânduirea socială ori de nivelul de studiu: primar, gimnazial, liceal ori universitar, acest ultim nivel fiind tema lucrării noastre. În afară de Universitatea din București cu o bogată tradiție, programul de studii universitare de licență Limba și literatura ucraineană în paralel cu o limbă și literatură modernă, respectiv cu limba și literatura română se studiază în prezent în România și la Universitatea “Ștefan cel Mare” din Suceava, în cadrul Facultății de Litere și Științe ale comunicării de pe lângă Catedra de limba și literatura română, precum și la Universitatea “Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, în cadrul Facultății de Litere, pe lângă Departamentul de Limbi și Literaturi slave. Preocupările privind studiul ucrainisticii la nivel universitar în România încep să apară odată cu înființarea filologiei românești, în secolul al XIX-lea, mai precis,

Actual Problems of Linguistics [Aktual'ni problemy movoznavstva]

© Nedelcu O. [Nedelcu O.], octavia.nedelcu@lils.unibuc.ro

The Study of the Ukrainian Language at the University of Bucharest: History and Perspectives [Vivchennya ukrayinskoyi movi v Buharestskomu universiteti: istoriya ta perspektivi] (in Romanian)

odată cu constituirea slavisticii ca disciplină științifică. Un rol definitoriu în acest sens îl are marele Bogdan Petriceicu Hașdeu, academician, lingvist, folclorist și filolog, una dintre cele mai mari personalități ale culturii românești, preocupat de reflexul istoriei românilor în creația populară ucraineană pe care o consideră „drept una dintre cele mai avute și mai interesante” căreia îi dedică câteva studii. Folclorul ucrainean și opera marelui scriitor Taras Șevcenko fac parte și din preocupările traducătorului Grigore N. Lazu și ale criticului literar Constantin Dobrogeanu-Gherea. Despre relațiile literare româno-ucrainene scriu și cercetătorii: P. P. Panaitescu, Șt. Ciobanu, Zamfir Arbore ș.a. În cadru instituțional, predarea limbii și literaturii ucrainene începe din 1948, după Reforma învățământului, în unitățile de învățământ din localitățile cu populație ucraineană, școli primare, gimnaziale, licee, școli pedagogice și universități. Secția de limba și literatura ucraineană de la Universitatea din București a fost înființată în 1952 în cadrul Catedrei de Limbi slave a Facultății de Filologie. De la întemeietorul secției, profesorul Constantin Drapaca, până în prezent, componența cadrelor didactice a cunoscut o dinamică descendentă și ascendentă, funcționând de-a lungul timpului specialiști reputați precum Nicolae Pavliuc, Magdalena Laszlo-Kușiuk, Stelian Gruia, Dan Horia Mazilu, Ioan Rebușapcă, Micola Corsiuc, Roman Petrașuc, Maria Hoșciuc și Aliona Bivolaru. Aceștia și-au adus contribuția prin lucrările lor de referință, prin zecile de generații de absolvenți la promovarea și prestația ucrainisticii românești și întărirea relațiilor dintre România și Ucraina.

Cuvinte cheie: slavistica românească; relații culturale româno-ucrainene; ucrainistica românească; predarea limbii și literaturii ucrainene; contribuții la păstrarea identității naționale.

ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В БУХАРЕСТСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ: ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Октавія Неделку (м. Бухарест, Румунія)
octavia.nedelcu@lils.unibuc.ro

д.філол.н., професор Бухарестського університету,
Факультет іноземних мов і літератур

У даній статті проводиться детальна рентгенографія вивчення української мови в Бухарестському університеті з діахронічної і синхронічної перспективи. Румуно-українські відносини в цілому, будь то на політичному, адміністративному або навіть економічному рівні, ґрунтувалися та розвивалися

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

© Неделку О. [Неделку О.], octavia.nedelcu@lils.unibuc.ro

Вивчення української мови в Бухарестському університеті: історія та перспективи [Изучение украинского языка в Бухарестском университете: история и перспективы] (Румунською / На румынском яз.)

на основі і в контексті культурних відносин. Уже більше трьох десятиків років академічними інститутами Румунії організовуються міжнародні наукові заходи в партнерстві з урядовими та місцевими організаціями з метою вивчення минулого та сьогодення румуно-українських відносин. З огляду на давні румуно-українські відносини у площині лінгвістики й культури, не тільки завдяки сусідству країн, а й завдяки великій кількості населених пунктів зі змішаним населенням (румунсько-українське або українське), відбувалася гармонізація відносин між двома країнами. Освіта завжди було основним компонентом культури будь-якого народу, незалежно від суспільного ладу або освітнього рівня: початковий, середній, університетський. Цей останній навчальний рівень і є предметом нашої роботи. Крім Бухарестського університету з багатими традиціями в сфері славістики, зараз в Румунії вивчається українська мова паралельно з другою новітньою мовою, на Факультеті словесності і комунікаційних наук Університету ім. Штефана чел Маре в Сучаві, а також в Університеті «Бабеш-Болйяй» в Клуж-Напоці, на Факультеті словесності, при кафедрі слов'янських мов. Вивчення української мови на університетському рівні в Румунії почалося після створення такої дисципліни, як румунська філологія, в 19-му столітті, точніше, коли славістику було визначено як окрему наукову дисципліну. Однією з найвеличніших постатей румунської культури є академік, мовознавець, фольклорист і філолог Богдан Петричейку Хаждеу, який зіграв визначальну роль у цьому сенсі, будучи першим дослідником відображення історії Румунії в українській народній творчості. Український фольклор та творчість Тараса Шевченка також є частиною досліджень перекладача Григорія Н. Лазу і письменника Костянтина Доброджану-Геря. Про румунсько-українські літературні відносини пишуть такі дослідники, як П. П. Панаїтеску, Т. Чобану, Замфір Арбор та ін. В інституційних рамках викладання української мови і літератури в навчальних закладах в населених пунктах з українським населенням, початкових школах, середніх школах, ліцеях, педагогічних школах і університетах починається з 1948 року, після реформування румунської освіти. Відділення української мови і літератури Бухарестського університету було створено в 1952 році на філологічному факультеті. З часу заснування кафедри професором Костянтином Драпак і досьогодні колектив викладачів (Микола Павлюк, Магдалена Ласло-Кузюк, Стеліан Груя Дан Хорія Мазілу, Іоан Ребошанка, Микола Корсюк, Роман Петрашук, Марія Хошук і Алена Біволаре та ін.) роблять свій внесок в україністику, піднімають її престиж і зміцнюють відносини між Румунією та Україною.

Ключові слова: румунська славістика, румуно-українські культурні зв'язки, румунська україністика, викладання української мови та літератури, внесок у збереження національної самобутності.

THE STUDY OF THE UKRAINIAN LANGUAGE AT THE UNIVERSITY OF BUCHAREST: HISTORY AND PERSPECTIVES

Octavia Nedelcu (Bucharest, Romania)

octavia.nedelcu@lils.unibuc.ro

PhD., Professor of University of Bucharest,
Faculty of Foreign Languages and Literatures

The article presents an analysis of the status of the Ukrainian language studies at the University of Bucharest from a diachronic and synchronic perspective. The Romanian-Ukrainian relations (political, administrative or economic), were founded and developed on the basis and in the context of cultural relations. For more than three decades, in Romania, international scientific events have been organized by the academic institutions in the partnership with governmental and local ones in order to maintain the Romanian-Ukrainian relations. Education has always been a basic component of people's culture, regardless of the social world order or the level of education: primary school, secondary school, high school or university, the latter being the topic of our paper. Apart from the University of Bucharest, which has a rich tradition, in Romania, the undergraduate studies of the Ukrainian language and literature together with modern language and literature study (the Romanian language and literature) are currently provided by the "Stefan cel Mare" University of Suceava, within the Department of the Romanian Language and Literature of the Faculty of Letters and Communication Sciences, as well as by the "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca, within the Department of Slavic Languages and Literatures of the Faculty of Letters. Ukrainian studies at the university level in Romania have emerged since the very foundation of the Romanian philology in the 19th century, more precisely since forming the Slavic studies as a scientific discipline. Bogdan Petriceicu Hasdeu, one of the greatest personalities in the Romanian culture, (linguist, folklorist and philologist) played a big role in this sense, studying the way Romanian history had been reflected in the Ukrainian folklore. The Ukrainian folklore and the works of Taras Shevchenko were studied by the translator Grigore N. Lazu and the literary critic Constantin Dobrogeanu-Gherea. P. P. Panaitescu, Şt. Ciobanu, Zamfir Arbore and other researchers also wrote about the Romanian-Ukrainian literary relations. In the institutional framework, i.e. in primary schools, secondary schools, high schools and universities, the Ukrainian language and literature had been taught since 1948, after the Education Reform. The Department of Ukrainian Language and Literature of

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

© *Неделку О. [Неделку О.], octavia.nedelcu@lils.unibuc.ro*

Вивчення української мови в Бухарестському університеті: історія та перспективи [Изучение украинского языка в Бухарестском университете: история и перспективы] (Румунською / На румынском яз.)

the University of Bucharest was established within the Department of Slavic Languages of the Faculty of Philology in 1952. Since founding of the Department by Professor Constantin Drapaca, such specialists as Nicolae Pavliuc, Magdalena Laszlo-Kuřiu, Stelian Gruia, Dan Horia Mazilu, Ioan Rebușapcă, Micola Corsiuc, Roman Petrașuc, Maria Hoșciuc and Aliona Bivolaru made their contribution into promoting and increasing the prestige of the Ukrainian studies in Romania, as well as to strengthening relations between Romania and Ukraine.

Keywords: Romanian Slavic Studies; Romanian-Ukrainian cultural relations; Ukrainian Studies in Romania; teaching the Ukrainian language and literature; contributions to preserving the national identity.

ИЗУЧЕНИЕ УКРАИНСКОГО ЯЗЫКА В БУХАРЕСТСКОМ УНИВЕРСИТЕТЕ: ИСТОРИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Октавия Неделку (г. Бухарест, Румыния)

octavia.nedelcu@lils.unibuc.ro

д.филол.н., профессор Бухарестского университета,
Факультет иностранных языков и литератур

В данной статье проводится детальный анализ изучения украинского языка в Бухарестском университете в диахронической и синхронической перспективах. Румыно-украинские отношения в целом, будь то на политическом, административном или даже экономическом уровне, основывались и развивались в контексте культурных отношений. Уже более трех десятков лет академическими институтами Румынии организуются международные научные мероприятия в партнерстве с правительственными и местными организациями с целью изучения прошлого и настоящего румыно-украинских отношений. Учитывая давние румыно-украинские отношения, проявившиеся в лингвистическом и культурном плане не только благодаря соседству стран, но благодаря большому количеству населенных пунктов со смешанным населением (румыно-украинское или украинское), отношения между двумя странами гармонизировались. Образование всегда было основным компонентом культуры любого народа, независимо от общественного строя или образовательного уровня: начального, среднего, университетского. Этот последний учебный уровень и представляет предмет изучения в нашей работе. Кроме Бухарестского университета с богатыми традициями в сфере славистики, в настоящее время в Румынии изучается украинский язык

Actual Problems of Linguistics [Aktual'ni problemy movoznavstva]

© Nedelcu O. [Nedelku O.], octavia.nedelcu@lils.unibuc.ro

The Study of the Ukrainian Language at the University of Bucharest: History and Perspectives [Vivchennya ukrayinskoyi movy v Buharestskomu universiteti: istoriya ta perspektivi] (in Romanian)

параллельно со вторым современным языком, на Факультете словесности и коммуникационных наук Университета им. Штефана чел Маре в Сучаве, а также в Университете «Бабеш-Болай» в Клуж-Напоке, на Факультете словесности, при кафедре славянских языков. Изучение украинского языка на университетском уровне в Румынии началось после создания такой дисциплины, как румынская филология, в 19-ом веке, точнее, когда славистика была выделена в отдельную научную дисциплину. Одна из величайших фигур румынской культуры, академик, лингвист, фольклорист и филолог Богдан Петричейку Хаждеу играет определяющую роль в этом смысле, будучи первым, кто исследовал отражение истории Румынии в украинском народном творчестве. Украинский фольклор и творчество Тараса Шевченко также являются частью исследований переводчика Григория Н. Лазу и писателя Константина Доброджану-Геря. О румыно-украинских литературных отношениях пишут такие исследователи, как П. П. Панаитеску, Т. Чобану, Замфир Арборе и др. В институциональных рамках преподавание украинского языка и литературы в учебных заведениях населенных пунктов, где живут украинцы; начальных, средних школах, лицеях и университетах начинается с 1948 года, после реформирования румынского образования. Отделение украинского языка и литературы Бухарестского университета было создано в 1952 году на филологическом факультете. Со времени основания кафедры профессором Константином Драпако и до сегодняшнего дня коллектив преподавателей-славистов (Николай Павлюк, Магдалена Ласло-Кузюк, Стелиан Груя, Дан Хория Мазилу, Иоан Ребошанка, Микола Корсюк, Роман Петрашук, Мария Хоцук и Алена Биволару) вносят свой вклад в украинистику, поднимают ее престиж, укрепляя отношения между Румынией и Украиной.

Ключевые слова: румынская славистика; румыно-украинские культурные связи; румынская украинистика; преподавание украинского языка и литературы; вклад в сохранение национальной самобытности.

Argument

Relațiile româno-ucrainene, în ansamblul lor, fie că e vorba de cele la nivel politic, administrativ sau chiar economic, au fost fondate și dezvoltate, de-a lungul timpului pe baza și în contextul cu totul special al relațiilor culturale. Având în vedere tradiția acestora, manifestate în plan lingvistic și cultural, nu numai la nivelul vecinătății, ci și prin numărul mare de localități cu populație mixtă (româno-ucraineană sau ucraineană), studierea și aprofundarea lor se datorează și necesității de armonizare a relațiilor dintre cele două țări, în contextul actual, politic și economic cu precădere.

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

© Неделку О. [Неделку О.], octavia.nedelcu@lils.unibuc.ro

Вивчення української мови в Бухарестському університеті: історія та перспективи [Изучение украинского языка в Бухарестском университете: история и перспективы] (Румунською / На румынском яз.)

Învățământul a constituit dintotdeauna o componentă de bază a culturii unui popor, indiferent de orânduirea socială ori de nivelul de studiu: primar, gimnazial, liceal ori universitar, acest ultim nivel fiind tema lucrării noastre. În afară de Universitatea din București cu o bogată tradiție, programul de studii universitare de licență Limba și literatura ucraineană, în paralel cu o Limbă și Literatură modernă, respectiv cu Limba și Literatura română se studiază în prezent în România și la Universitatea Ștefan cel Mare” din Suceava, în cadrul Facultății de Litere și Științe ale comunicării de pe lângă Catedra de limba și literatura română, precum și la Universitatea Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, în cadrul Facultății de Litere, pe lângă Departamentul de Limbi și Literaturi slave.

Scurt istoric al slavisticii bucureștene

Studiul relațiilor româno-slave, respectiv al relațiilor româno-ucrainene, a constituit un interes constant al slaviștilor români, fie în cadrul unor teze de doctorat, al unor studii publicate în periodice de specialitate [László-Kușiuk, Contribuția slavisticii din țara noastră la studierea culturii ucrainene, 1982, pp. 86-99], ori chiar în volume de sine stătătoare [Rebușapcă, 2008, pp. 134-166]. Am considerat însă oportun să reluăm și să îmbogățim această temă cu date noi, în noul context al relațiilor româno-ucrainene din perspectiva învățământului universitar. Preocupările privind studiul ucrainisticii la nivel universitar în România încep să apară odată cu înființarea filologiei românești, în secolul al XIX-lea, mai precis, odată cu constituirea slavisticii ca disciplină științifică. Astfel, după cel de al doilea război mondial, în anul universitar 1949-1950, în cadrul Facultății de Filologie a Universității din București încep să funcționeze lectorate de limbi slave (bulgară, sârbocroată, polonă și slovacă). În anul universitar următor aceste limbi slave capătă statut de specializare principală în cadrul unei catedre, având ca a doua specialitate limba română, iar ca limbă a treia, limba rusă. Alături de limbile slave menționate, în 1952 se înființează și secția de limba și literatura ucraineană, anul când apare Institutul de Limbi Străine. În 1954 ia naștere Facultatea de Filologie căreia i se anexează Catedra de limbi slave și Catedra de limba rusă. Din 1955 cele două catedre se unesc sub denumirea de Catedră de slavistică condusă de-a lungul timpului de renumiți slaviști precum prof. dr. Mirco Jivcovi, academicianul prof. dr. Emil Petrovici și academicianul, prof.

Actual Problems of Linguistics [Aktual'ni problemy movoznavstva]

© Nedelcu O. [Nedelcu O.], octavia.nedelcu@lils.unibuc.ro

The Study of the Ukrainian Language at the University of Bucharest: History and Perspectives [Vivchennya ukrayinskoyi movi v Buharestskomu universiteti: istoriya ta perspektivi] (in Romanian)

dr. Gheorghe Mihăilă. În anul universitar 1957-1958, în urma hotărârii Ministerului Învățământului, catedra se împarte în două entități: limbi slave de vest (polona, ceha, slovacă, **ucraineană**) și limbi slave de sud (sârba, bulgara și colectivul de slavă veche). Cele două catedre s-au unit din nou în anul universitar 1962-1963, înglobate în cadrul Institutului de Limbi și Literaturi Străine, înființat în 1963-1964, cu trei facultăți: Facultatea de Limbi Romanice și Clasice, Facultatea de Limbi Germanice și Facultatea de Limbi Slave, aceasta din urmă cu următorii decani: prof. dr. Teodor Rudenco (1963-1967), prof. dr. Gheorghe Mihăilă (1967-1971), prof. dr. Corneliu Barborică (1971-1975), prof. dr. Dorin Gămulescu (1976-1978). Cea mai prolifică evoluție a secțiilor de slavistică a fost perioada 1963-1978 în cadrul Facultății de limbi slave, cu examen de admitere aproape în fiecare an, cu un număr relativ mare de studenți. Aceasta a fost și perioada când majoritatea cadrelor didactice mai tinere își elaborează tezele de doctorat în paralel cu activitatea didactică și încep să publice articole, studii, monografii, cursuri universitare, manuale și traduceri. Durata studiilor era de 5 ani și în afara specialității de bază, studenții urmau o a doua specializare, limba și literatura română ori o limbă modernă, studiată, de regulă în liceu.

În anul 1978 cele trei facultăți se contopesc din considerente administrative în Facultatea de Limbi și Literaturi străine avându-l decan pe prof. dr. Paul Miclău. Anii '80 coincid cu o recesiune economică care are drept consecință o restructurare masivă de posturi didactice și administrative. Facultatea de Limbi și Literaturi străine se unifică cu Facultatea de Litere sub titulatura de Facultatea de Filologie, având ca decan pe prof. dr. Dimitrie Păcurariu (1967-1975). Și în cadrul slavisticii se produc restructurări: se unesc cele două catedre, cea de rusă și cea de limbi slave sub conducerea prof. dr. Gheorghe Mihăilă. Deși se menține dubla specializare, studiile umaniste se reduc de la cinci la patru ani, ceea ce a avut, firește, repercusiuni asupra planului și programei de învățământ. Numărul de ore a rămas în linii mari același, dar materia se comprimă și se renunță la anumite cursuri care devin facultative ori opționale (dialectologia, epoca modernă în literatură ș.a.). În pofida acestor dificultăți, aproape în fiecare promoție au existat studenți care au înregistrat rezultate bune în însușirea practică a limbii și a unui nivel înalt al cunoștințelor de specialitate. O parte dintre absolvenții de slavistică a început să lucreze în diferite instituții: biblioteci, ministere, institute de

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

© Неделку О. [Неделку О.], octavia.nedelcu@lts.unibuc.ro

Вивчення української мови в Бухарестському університеті: історія та перспективи [Изучение украинского языка в Бухарестском университете: история и перспективы] (Румунською / На румынском яз.)

cercetare, organizații turistice și chiar în învățământ. Începând din 1982 până în 1989, slavistica traversează o adevărată criză. Ca urmare a reducerii numărului de locuri la secțiile umaniste, se decide schimbarea statutului limbilor slave (exceptând limba rusă) care devin ca specialitate B, cu un număr mai mic de ore și cu o admitere din doi în doi ani. În acest interval s-au înregistrat cele mai slabe rezultate în procesul didactic, atât din cauza numărului scăzut de ore, cât și a diminuării motivației studenților.

După evenimentele istorice din țară în 1989 se reînființează în ianuarie Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, avându-l decan pe prof. dr. I. Ficher, iar cele două catedre se despart. La Catedra de limbi și literaturi slave sunt aleși succesiv următorii șefi de catedră: prof. dr. Ioan Petrică (1990-1996), prof. dr. Dorin Gămulescu (1996-2004) și prof. dr. Constantin Geambașu (2004-2012). Din 2012 se reunesc cele două catedre devenind până astăzi Departamentul de Filologie rusă și slavă sub conducerea prof. dr. Antoaneta Olteanu (2012-2015), prof. dr. Octavia Nedelcu (2015-2019) și prof. dr. Axinia Crasovschi (2019-până în prezent).

În această perioadă s-a revenit la regimul de specialitate principală, păstrându-se sistemul de admitere din doi în doi ani, cu un număr de 10 locuri bugetate la fiecare secție, număr care va crește în timp până la 15 la care se adaugă și un număr de 5 locuri la taxă. O dată cu autonomia universitară s-a trecut, de asemenea, la restructurarea programei și a planului de învățământ, la folosirea intensă a unor manuale și materiale didactice diverse, (multe dintre ele din țara de origine), precum și a unor mijloace audio-vizuale moderne. Începând cu anul universitar 2004-2005, s-a trecut la realizarea concepției elaborate la Bologna, menite să introducă în învățământul superior european structuri similare, care să elimine diferențele mari existente în diferite țări. Concepția așa-numită bologneză se bazează pe o structură în trei trepte (3 + 2 + 3), adică: 3 ani studii de licență, 2 ani studii de masterat, 3 ani studii de doctorat. Fiecare treaptă în parte necesită organizarea unui examen de admitere. Chiar dacă teoretic vorbind, acest sistem ar fi readus studiul limbilor străină la 5 ani, în practică s-a constatat o diminuare de la 4 la 3 ani. În condițiile menținerii benefice a dublei specializări, a revizuirii disciplinelor, a creșterii numărului de cursuri opționale, a introducerii creditelor transferabile cu scopul de a oferi posibilitatea pentru studii individual, în realitate acest proiect a dovedit o scădere a nivelului de pregătire a studenților.

Încă din anul 1996 s-a trecut la organizarea studiilor de masterat (de aprofundare), cu durata de 1 an. Ulterior, o dată cu trecerea la programul bolognez, s-a modificat acest profil cu durata de 2 ani, punându-se accentul pe elemente teoretice de cultură și civilizație și seminarii aplicative de traducere. În prezent, în cadrul departamentului nostru funcționează trei masterate: Studii culturale balcanice, Studii culturale slave: Rusia și țările slave din centrul și estul Europei; Limba rusă aplicată. Tehnici de traducere.

Anul acesta s-au împlinit 70 de ani de la înființarea slavisticii bucureștene, aniversare marcată de organizarea unui important simpozion internațional, cu o participare numeroasă pentru a sublinia noile direcții de cercetare în vederea promovării slavisticii în general.

Ucrainistica bucureșteană. Tradiții și perspective

Toate schimbările de ordin administrativ, prezentate mai sus, au afectat, fără îndoială și ucrainistica bucureșteană. Atunci când abordăm începuturile ucrainisticii în cadrul Universității din București un rol definitoriu în acest sens îl are marele Bogdan Petriceicu Hașdeu, întemeietorul *de facto* al slavisticii românești, academician, lingvist, folclorist și filolog, preocupat de reflexul istoriei românilor în creația populară ucraineană pe care o considera „drept una dintre cele mai avute și mai interesante” căreia îi dedică și câteva studii. Folclorul ucrainean și opera marelui scriitor ucrainean Taras Șevcenko fac parte și din preocupările traducătorului Grigore N. Lazu și ale criticului literar Constantin Dobrogeanu-Gherea. Despre relațiile literare româno-ucrainene, despre folclorul și literatura veche ucraineană scriu și cercetătorii: P.P. Panaitescu, Șt.Ciobanu, Zamfir Arbore ș.a.

Instituțional însă, predarea limbii și literaturii ucrainene începe din 1948, după Reforma învățământului, în unitățile de învățământ din localitățile cu populație ucraineană, școli primare, gimnaziale, licee, școli pedagogice și universități. Dezideratul de a se introduce în România predarea limbii ucrainene la nivel universitar a fost așa cum am menționat mai sus, în 1952, în cadrul Catedrei de Limbi slave a Facultății de Filologie, înființată în 1949. Bazele secției de ucraineană au fost puse de profesorul Constantin Drapaca, absolvent al Facultății de Filosofie a Universității din Cernăuți, specialist în limbile ucraineană, latină și germană pe care le-a predat, ocupând diferite funcții în ierarhia învățământului preuniversitar și universitar și care poate fi considerat pe drept cuvânt părintele ucrainisticii bucureștene. Cu trecerea

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

© Неделку О. [Неделку О.], octavia.nedelcu@lils.unibuc.ro

Вивчення української мови в Бухарестському університеті: історія та перспективи [Изучение украинского языка в Бухарестском университете: история и перспективы] (Румунською / На румынском яз.)

anilor corpul didactic s-a completat cu absolvenți ai universităților din Harkov și Kiev și cu absolvenți ai secției bucureștene precum: Neonila Burciu-Leșeanu, Magdalena Laszlo-Kuțiuk, Maria Ivanovici, Vasile Biliivski, Silvestru Zahorodnyi, Nicolae Pavliuc, Mihai Bodnea, Evdochia Bodnariuc, Vasile Cravcenco, Stelian Iațentiuc-Gruia, Ioan Rebușapcă, Dan Horia Mazilu, Nicolae Corsiuc, Roman Petrașuc, Maria Hoșciuc și Aliona Bivolaru. În cei peste 65 de ani, evoluția filologiei ucrainene, înfloritoare la început, a înregistrat în timp o dinamică descendentă, cauzată parțial unor circumstanțe nefavorabile. Dacă am lua ca an de referință 1964, am constata că în cadrul secției funcționau 8 cadre didactice (lectori și asistenți), ulterior, în timp, din varii motive (pensionări, plecări în străinătate, detașări ș.a.) numărul acestora scade drastic până în 2005 când secția este condusă de un singur cadru didactic. Indiferent însă de perioada în care au activat, aceștia și-au adus contribuția prin lucrările lor de referință, prin zecile de generații de absolvenți la promovarea și prestanța ucrainisticii românești și întărirea relațiilor dintre România și Ucraina. În prezent însă se resimte o revigorare a secției, întărită nu doar prin cele trei cadre didactice tinere, dar și prin interesul crescut al studenților români pentru limba și cultura ucraineană.

La început, în primii ani de funcționare, activitatea secției s-a resimțit mai puțin în viața științifică, atenția cadrelor didactice concentrându-se mai ales asupra activității de predare, pe elaborarea de manuale și cursuri universitare în conformitate cu domeniul de interes. Contribuții la studierea culturii ucrainene o reprezintă și tezele de doctorat cu tematici variate: Nicolae Pavliuc, *Ukrainskie govory Maramoroșčiny*, Stelian Gruia, *Taras Șevcenko-poet romantic*, Ioan Rebușapcă *Poezia populară de urare și felicitare*, Magdalena Lászlo-Kuțiuk, *Relațiile literare româno-ucrainene în secolul al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea*. Dan Horia Mazilu, *Udriște Năsturel*, Maria Hoșciuc, *Postmodernismul în literaturile rusă și ucraineană*, Aliona Bivolaru, *Tendențe în lexicul limbi ucrainene actuale*, Roman Petrașuc, *N. V. Gogol – un scriitor al tuturor timpurilor*.

Fără a minimaliza prestigioasa activitate didactică susținută de-a lungul timpului de membri colectivului de ucraineană în cadrul disciplinelor de limbă (fonetică, fonologie morfologie, sintaxă, lexicologie și lexicografie, istoria limbii, metodică, stilistică, teoria traducerii, cursuri practice) de literatură (literatură veche, literatură premodernă, literatură clasică, literatură

contemporană, folclor literar ucrainean, critică literară, probleme de poetică ucraineană, relații literare româno-ucrainene) ori bogata lor activitate de traducere, ne vom limita în a menționa contribuția câtorva dintre specialiștii ucrainiști care, prin lucrările lor științifice au contribuit la sincronizarea direcțiilor majore ale slavisticii românești cu cele ucrainene, promovând nemijlocit relațiile româno-ucrainene (a se vedea Bibliografia).

Lucrările prof. dr. **Ioan Rebușapcă** (n. 1935), reputat specialist al limbii, etnologiei și folcloristicii ucrainene, al literaturilor comparate slavo-române, al poeziei etnografice, dialectologiei și al relațiilor folclorice româno-ucrainene (slave), cercetător neobosit cu stagii de pregătire în Ucraina, Bulgaria, profesor invitat la University of Alberta, profesor emerit al Universității din București, profesor Honoris Causa al Universității de la Cernăuți, au stârnit un viu interes și o înaltă apreciere în rândurile specialiștilor atât în plan național cât și internațional. Din bogata și diversă sa activitate se desprinde cea de folclorist și comparatist, cu concluzii acceptate în exegetica românească și străină, bun cunoscător al culturii populare ucrainene și al literaturii orale a ucrainenilor din România, investigând faptul folcloric (cules personal) din perspectivă semiotică, începând chiar cu teza de doctorat consacrată colindelor. Grăitoare sunt monografiile folclorice însoțite de bogate studii introductive, note, comentarii, glosare, toate acestea regăsindu-se în volumul omagial care i s-a dedicat la aniversarea a 80 de ani.

Prof. dr. **Magdalena Lászlo-Kuțiuk (1928-2010)**, titulara cursului de literatură ucraineană veche și perioada clasică, specialistă de marcă în relațiile literare româno-ucrainene, este considerată în Ucraina și nu numai, o cercetătoare de vârf în abordarea intertextuală a fenomenului literar ucrainean în conexiunile acestuia cu alte literaturi europene prin volumele și studiile publicate. Studiile sale din domeniul comparatisticii denotă o formație completă nu doar de istoric literar, dar și de critic, bun cunoscător al mutațiilor interdisciplinare din teoriile critice actuale. În afară de volumele de specialitate, domnia sa a publicat și numeroase lucrări în care face o anatomie a actului critic, dovedind o subtilă cunoscătoare a literaturii ucrainene în contextul european.

Cercetările dialectale ale prof. dr. **Nicolae Pavliuc (1927-2019)**, bazate pe materiale adunate în urma unor expediții științifice în zona Maramureșului, iar, ulterior, ale ucrainenilor din diaspora, s-au bucurat de o largă apreciere în

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

© Неделку О. [Неделку О.], octavia.nedelcu@lts.unibuc.ro

Вивчення української мови в Бухарестському університеті: історія та перспективи [Изучение украинского языка в Бухарестском университете: история и перспективы] (Румунською / На румынском яз.)

rândul specialiștilor. După ce s-a stabilit în Canada, predând la Universitatea din Toronto, a continuat să studieze evoluția graiurilor ucrainene, principiile transcrierii fonetice, publicând volume, studii, glosare și articole valoroase în română, engleză și ucraineană.

Profesorul dr. **Stelian Gruia (1933-1996)** titularul cursului de literatură ucraineană contemporană, el însuși scriitor de mare valoare, autor de povestiri, eseuri și romane atât în limba ucraineană cât și în limba română, membru și laureat al Uniunii Scriitorilor din România, s-a ocupat îndeosebi de cercetarea fenomenului literar ucrainean din secolul al XIX-lea și de la începutul secolului al XX-lea, fiind un exeget înveterat al operei lui Taras Șevcenko. În lucrările sale se remarcă capacitatea asociativă și subtilitatea analitică a scriitorului care a fost, îmbogățind demersul interpretării originale.

Tinerii noștri colegi ai ucrainisticii bucureștene de astăzi, lect. dr. Roman Petrașuc, lect. dr. Aliona Bivolaru și lect. dr. Maria Hoșciuc nu au deloc o misiune ușoară în raport cu înaintașii lor care îi obligă. Perspectivile sunt însă încrezătoare, atât prin preocupările acestora, cât și prin interesul crescut al studenților români față de limba și cultura ucraineană, în contextul unei mai mari intensificări ale relațiilor politice, economice și culturale dintre cele două țări.

Fără a avea pretenția de a epuiza un subiect atât de generos precum cel al studiului limbii și literaturii ucrainene la Universitatea din București, există o vastă bibliografie dedicată limbii și literaturii ucrainene ai cărei autori sunt tocmai membri secției de filologie ucraineană. Vom cita în continuare, doar lucrările ample, de referință.

Literatura:

1. Bivolaru, A. *Tendințe în lexicul limbii ucrainene actuale* (București, EUB, 2016).
2. Gruia, S. *Molytva i prokljattja* (București, Kriterion, 1995).
3. Gruia, S. *Eminescu v perekladah na ukrajins'ku movu* (București, E.S.P.L.A., 1958).
4. Gruia, S. *Taras Șevcenko* (București, Aritmos, 2001).
5. Hoșciuc, M. *Postmodernismul în literaturile rusă și ucraineană* (București, EUB, 2015).
6. Lászlo-Kuțiuk, M. «Formule narative în proza contemporană ucraineană.» *Studii literare româno-slave. Coordonator Voislava Stoianovici* (București, TUB): 307-330.

Actual Problems of Linguistics [Aktual'ni problemy movoznavstva]

© Nedelcu O. [Nedelcu O.], octavia.nedelcu@lils.unibuc.ro

The Study of the Ukrainian Language at the University of Bucharest: History and Perspectives [Vivchennya ukrayinskoyi movi v Buharestskomu universiteti: istoriya ta perspektivi] (in Romanian)

7. László-Kuťiuk, M. *Velyka tradycja* (București, Kriterion, 1983).
8. László-Kuťiuk, M. *Zasady poetyky* (București, Kriterion, 1983).
9. László-Kuťiuk, M. *Exotica limitrofă. Studii comparate româno-ucrainene* (București, Kriterion, 1997).
10. László-Kuťiuk, M. *Vohon' i slovo. Kosmohonicynyj mif na Ukrajinі* (București, Kriterion, 1992).
11. László-Kuťiuk, M. *Tekst i intertekst v hudožnij tvorčosti Ivana Franka* (București, Mustang, 2005).
12. Mazilu, D. H. *Udriște Năsturel* (București, Minerva, 1974).
13. Pavliuc, N. *Ukrajins'ki hovory Rumuniji. Dialektni teksty* (Edmonton-Lvov-New York-Toronto, 2003).
14. Petrașuc, R. N. V. *Gogol- un scriitor al tuturor timpurilor* (București, EUB, 2017).
15. Rebușapcă, I. *Narodni spivanky* (București, ELU, 1969).
16. Rebușapcă, I. *Vidhomony vikiv* (București, Kriterion, 1971).
17. Rebușapcă, I. *Narodžennja symvolu. Aspekty vzajemodiji obrjadu ta obrjadovoji poeziji* (București, Kriterion, 1975).
18. Rebușapcă, I. «Considerații asupra structurilor poetice în lirica obiceiurilor la ucraineni și româno. Paralelismul ritual.» *Studii literare româno-slave. Coordonator Voislava Stoianovici* (București, TUB): 39-52.
19. Rebușapcă, I. *Dorobok pokolin'* (București, Kriterion, 1982).
20. Rebușapcă, I. *Poezia colindelor. Constructe simbolice și stereotipii culturale în repertoriul tinerilor* (Ploiești, Crepuscul, 2006).
21. Rebușapcă, I. *Pagini ale șevcenkianei din România* (București, RCR Editorial, 2016).
22. László-Kuťiuk, M. «Contribuția slavisticii din țara noastră la studierea culturii ucrainene.» (Din istoricul slavisticii românești. Coordonator Lința E. București, TUB, 1982): 86-99.
23. Rebușapcă, I. «Limba și literatura ucraineană.» *Catedra de limbi și literaturi slave. Scurt istoric. Coordonator Geambașu C.* (București, EUB., 2008): 134-166.
24. *Omagiu profesorului Ioan Rebușapcă la 80 de ani. Coordonator Geambașu C.* (București, RCR Editorial, 2015).

References:

1. Bivolaru, A. *Tendințe în lexicul limbii ucrainene actuale* (București, EUB, 2016).
2. Gruia, S. *Molytva i prokljattja* (București, Kriterion, 1995).
3. Gruia, S. *Eminescu v perekladah na ukrajins'ku movu* (București, E.S.P.L.A, 1958).

Актуальні проблеми мовознавства [Актуальные проблемы языкознания]

© Неделку О. [Неделку О.], octavia.nedelcu@lils.unibuc.ro

Вивчення української мови в Бухарестському університеті: історія та перспективи [Изучение украинского языка в Бухарестском университете: история и перспективы] (Румунською / На румынском яз.)

4. Gruia, S. *Taras Șevcenko* (București, Aritmos, 2001).
5. Hoșciuc, M. *Postmodernismul în literaturile rusă și ucraineană* (București, EUB, 2015).
6. László-Kuțiuk, M. «Formule narative în proza contemporană ucraineană.» *Studii literare româno-slave. Coordonator Voislava Stoianovici* (București, TUB): 307-330.
7. László-Kuțiuk, M. *Velyka tradycja* (București, Kriterion, 1983).
8. László-Kuțiuk, M. *Zasady poetyky* (București, Kriterion, 1983).
9. László-Kuțiuk, M. *Exotica limitrofă. Studii comparate româno-ucrainene* (București, Kriterion, 1997).
10. László-Kuțiuk, M. *Vohon' i slovo. Kosmohonicynyj mif na Ukraïni* (București, Kriterion, 1992).
11. László-Kuțiuk, M. *Tekst i intertekst v hudožnij tvorčosti Ivana Franka* (București, Mustang, 2005).
12. Mazilu, D. H. *Udriște Năsturel* (București, Minerva, 1974).
13. Pavliuc, N. *Ukrains'ki hovory Rumuniji. Dialektni teksty* (Edmonton-Lvov-New York-Toronto, 2003).
14. Petrașuc, R. N. V. *Gogol- un scriitor al tuturor timpurilor* (București, EUB, 2017).
15. Rebușapcă, I. *Narodni spivanky* (București, ELU, 1969).
16. Rebușapcă, I. *Vidhomony vikiv* (București, Kriterion, 1971).
17. Rebușapcă, I. *Narodžennja symvolu. Aspekty vzajemodiji obrjadu ta obrjadovoji poeziji* (București, Kriterion, 1975).
18. Rebușapcă, I. «Considerații asupra structurilor poetice în lirica obiceiurilor la ucraineni și româno. Paralelismul ritual.» *Studii literare româno-slave. Coordonator Voislava Stoianovici* (București, TUB): 39-52.
19. Rebușapcă, I. *Dorobok pokolin'* (București, Kriterion, 1982).
20. Rebușapcă, I. *Poezia colindelor. Constructe simbolice și stereotipii culturale în repertoriul tinerilor* (Ploiești, Crepuscul, 2006).
21. Rebușapcă, I. *Pagini ale șevcenkianei din România* (București, RCR Editorial, 2016).
22. László-Kuțiuk, M. «Contribuția slavisticii din țara noastră la studierea culturii ucrainene.» (Din istoricul slavisticii românești. Coordonator Lința E. București, TUB, 1982): 86-99.
23. Rebușapcă, I. «Limba și literatura ucraineană.» *Catedra de limbi și literaturi slave. Scurt istoric. Coordonator Geambașu C.* (București, EUB., 2008): 134-166.
24. *Omagiul profesorului Ioan Rebușapcă la 80 de ani. Coordonator Geambașu C.* (București, RCR Editorial, 2015).

Actual Problems of Linguistics [Aktual'ni problemy movoznavstva]

© Nedelcu O. [Nedelcu O.], octavia.nedelcu@lils.unibuc.ro

The Study of the Ukrainian Language at the University of Bucharest: History and Perspectives [Vivchennya ukrayinskoyi movi v Buharestskomu universiteti: istoriya ta perspektivi] (in Romanian)